

УДК 347.1

Оксана Гуйван,*здобувач кафедри цивільного права і процесу
Харківського національного університету внутрішніх справ***Петро Гуйван,***канд. юрид. наук,
заслужений юрист України, професор
Полтавського інституту бізнесу
Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая*

ОХОРОНА ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЯК ПОТРЕБА ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Стаття присвячена дослідженню питань охорони і правового захисту персональних даних особи як невід'ємного елемента її нематеріальних прав і свобод. Дані про особу, особливо конфіденційного характеру, мають оброблятися та поширюватися виключно за її згодою. Зроблено висновок, що таке правило має закріпитися у законодавстві та судовій практиці та діяти незалежно від того, в яких галузевих відносинах перебувають володілець бази даних та суб'єкт цих даних.

Ключові слова: конфіденційна інформація, персональні дані, база даних.

Постановка проблеми. Можливість захисту персональних даних є одним з основоположних прав людини. Воно закріплене у фундаментальних документах України, які гарантують відповідні права і свободи людини. У ст. 32 Основного Закону України вказано, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Питання правового регулювання обробки персональних даних про особу досить ретельно врегульовані міжнародними актами, окремі з яких є також нормами національного українського законодавства. Актуальність цього питання зумовлюється тим, що права особи щодо персональних даних є складовою частиною права на повагу до приватного та сімейного життя, до житла та кореспонденції [1, с. 15].

Право особи на захист від втручання інших у приватне життя, зокрема, з боку держави, було зафіксовано в статті 12 Загальної декларації прав людини Організації Об'єднаних Націй 1948 року [2]. Неприпустимість свавільного або незаконного втручання в особисте та сімейне життя людини визнана світовим суспільством у Міжнародному пакті про громадянські й політичні права ООН від 16 грудня 1966 року (стаття 17) [3]. Вказані документи майже однаково

постулюють вказане право, встановлюючи, що ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист законом від такого втручання чи таких посягань.

У 1981 році була прийнята Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, яка запроваджує міжнародно-правовий режим захисту персональних даних та гарантування їх безперешкодної транскордонної передачі [4]. Питання недоторканності та охорони особистого життя людини врегульовані у ст. 8 Конвенції Ради Європи «Про захист прав людини та основоположних свобод» 1950 року [5]. Ці міжнародно-правові акти спрямовані на гарантування стабільності правовідносин шляхом забезпечення надійного балансу між правом людини на конфіденційність особистого життя та суспільними інтересами в інформаційній сфері. У Директивах 95/46 ЄС Європейського Парламенту і Ради «Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних» від 24 жовтня 1995 року, які деталізують і конкретизують положення вказаних конвенцій, вказується, що принципи захисту повинні застосовуватися до будь-якої інформації, яка стосується встановленої особи чи особи, яку можна встановити, при цьому для визначення того, чи можна особу встанови-